

DECIZIE

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Nina Vascan
Victor Burduh
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Semendeaev Ana, reprezentată de avocatul Țurcanu Igor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Semendeaev Ana împotriva lui Semendeaev Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei orașul Ocnîța cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă și a cheltuielilor de judecată și acțiunea reconvențională depusă de Semendeaev Adrian împotriva Anei Semendeaev, intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei orașul Ocnîța cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14 decembrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de Semendeaev Ana și a fost menținută hotărârea Judecătoria Ocnîța din 30 decembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 19 iunie 2015, Semendeaev Ana a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Semendeaev Adrian cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la 22 septembrie 2001 sub nr. 7 în Primăria s. Dângeni, raionul Ocnîța a înregistrat căsătoria cu Semendeaev Adrian. Din această căsătorie au doi copii minori, XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX.

Reclamanta a invocat că familia s-a destrămat din luna august a anului 2014, din cauza lui Semendeaev Adrian care a plecat la muncă peste hotarele Republicii

Moldova și nu mai dorește să păstreze familia, nu participă la întreținerea și educarea copiilor.

În drept reclamanta Semendeaev Ana și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. art. 37, 38, 63, 74, 75 76 Codul familiei.

A solicitat desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului fiilor minori XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX cu mama Semendeaev Ana, încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori în sumă bănească fixă plătită lunar în mărime de 1 786 de lei, adică 50 % din 3 572 de lei și taxei de stat în sumă de 140 de lei și cheltuielile de asistență juridică - 1 500 de lei.

Prin încheierea Judecătoriei Ocnița din 23 iunie 2015 a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei or. Ocnița.

Prin încheierea Judecătoriei Ocnița din 31 iulie 2015, pretenția Anei Semendeaev privind încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă a fost separată într-un proces aparte.

La 16 septembrie 2015 Semendeaev Adrian a depus cerere reconvențională împotriva Anei Semendeaev, intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei or. Ocnița cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei pentru întreținere a copiilor minori.

În motivarea cererii reconvenționale reclamantul a comunicat că din cauza că relațiile cu soția s-au înrăutățit, aceasta a abandonat domiciliul comun din s. Dângeni, r-nul Ocnița și a trecut cu traiul în or. Otaci, la mama sa, împreună cu fiul XXXX care s-a întors la dânsul după două luni, menționând că dorește să locuiască cu tatăl și cu fratele mai mic.

A afirmat că în perioada de când copiii se află la întreținerea lui, dânsul și-a îndeplinit conștiincios obligațiile de părinte și poate să asigure material cei doi copii comuni, iar Semendeaev Ana nu are această posibilitate, deoarece nu dispune de spațiu personal de trai.

A solicitat reclamantul stabilirea domiciliului copiilor minori XXXX, născut la XXXX și XXXX născut la XXXX cu tata, Semendeaev Adrian, încasarea pensiei de întreținere pentru fii minori de la Semendeaev Ana într-o sumă bănească fixă plătită lunar în mărime de 1 700 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Ocnița din 7 octombrie 2015 s-au conexas într-un singur proces cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Anei Semendeaev împotriva lui Semendeaev Adrian cu privire la încasarea pensiei pentru întreținere a copiilor minori în sumă bănească fixă cu cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Anei Semendeaev împotriva lui Semendeaev Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei or. Ocnița cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Ocnița din 30 decembrie 2016 a fost admisă parțial acțiunea inițială.

A fost desfăcută căsătoria încheiată între Semendeaev Ana și Semendeaev Adrian la data de 22 septembrie 2001 la Primăria s. Dângeni, raionul Ocnița cu nr. 7.

Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei și eliberarea certificatului de divorț la Oficiul Stare Civilă, s-a încasat în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1 000 % din unitatea convențională stabilită, de la Semendeaev Ana.

S-a încasat de la Semendeaev Adrian în beneficiul Anei Semendeaev suma de 328 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea cererii cât și a cheltuielilor de asistență juridică.

În rest, acțiunea reclamantei Semendeaev Ana a fost respinsă ca neîntemeiată.

S-a determinat domiciliul copiilor minori a părților și anume, fiii - XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX, cu tatăl Semendeaev Adrian.

S-a încasat de la Semendeaev Ana în beneficiul lui Semendeaev Adrian pensie pentru întreținerea copiilor minori, fiii - XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX, în sumă bănească fixă în mărime de 1 897 de lei lunar, începând cu data adresării în instanța de judecată - 16 septembrie 2015 și până la atingerea majoratului acestora.

S-a încasat de la Semendeaev Ana în beneficiul lui Semendeaev Adrian suma de 100 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii reconvenționale.

S-a încasat din contul Anei Semendeaev la bugetul de stat taxa de stat în mărime de 682,92 de lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 decembrie 2017 a fost respins apelul declarat de Semendeaev Ana și a fost menținută hotărârea Judecătorei Ocnia din 30 decembrie 2016.

La 6 martie 2018 Semendeaev Ana, reprezentată de avocatul Țurcanu Igor a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14 decembrie 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei contestate cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a indicat că instanțele ierarhic inferioare la stabilirea domiciliului copiilor minori s-au bazat în mod exclusiv pe declarațiile copiilor minori, analizând doar un singur aspect.

A susținut că în astfel de litigii, instanțele judecătorești urmează să se expună asupra tuturor criteriilor, și anume: interesele și părerea copilului, relațiile copilului cu fiecare dintre părinți, frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului.

A remarcat că de opinia copilului care a atins vârsta de 10 de ani se va ține cont în mod obligatoriu, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

A comunicat că copii minori au fost audiați în instanța de apel de două ori în prezența psihopedagogilor diferiți și era relevant de a aprecia și concluziile psihopedagogilor.

A afirmat că potrivit concluziei psihopedagogului Bejenari Anastasia cu privire la audierea copilului minor XXXX la 15 iunie 2017, acesta a fost pregătit ce anume să răspundă.

Totodată, reieșind din concluzia psihopedagogului Mihalcean Nona cu privire la audierea repetată a copiilor minori XXXX și XXXX, aceștia au o stare instabilă, răspunsurile au fost spuse pe de rost.

A reiterat că copii minori au fost pregătiți pentru audierile din ședința de judecată și acestora li s-a cerut să spună lucruri care nu corespund adevărului.

A mai invocat că instanța de apel a omis să se expună asupra argumentului potrivit căruia Semendaev Adrian a fost condamnat pentru aplicarea torturii și că în coroborare cu alte probe se confirmă faptul că personalitatea lui are curențe, este o persoană violentă și influențează negativ asupra copiilor.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum rezultă din actele cauzei, copia deciziei Curții de Apel Bălți din 14 decembrie 2017, a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților inclusiv și în adresa recurenteii la data de 28 decembrie 2017, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire nr. 26372 (f. d. 172, vol. II), și a fost recepționată de către Semendaev Ana la data de 7 ianuarie 2018, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție (f. d. 176, vol. II).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 6 martie 2018, în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 2 mai 2018, recursul declarat de către Semendaev Ana, reprezentată de avocatul Țurcanu Igor a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum denotă actele cauzei, conform certificatului de căsătorie nr. CS-IV 0020479 eliberat la 22 septembrie 2001 Semendaev Adrian și Bulaciova Ana au înregistrat căsătoria la Primăria Dîngeni, jud. Edineț (f. d. 8, vol. I).

Prin urmare, se constată că din viața în comun părțile au doi copii minori: XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX (f. d. 9, 10, vol. I).

Înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Semendaev Adrian, Semendaev Ana a solicitat desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului fiilor minori XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX cu mama Semendaev Ana, încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori în sumă bănească fixă plătită lunar și a cheltuielilor de judecată.

Înaintând acțiunea reconvențională împotriva Anei Semendaev, Semendaev Adrian a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori XXXX, născut la XXXX și

XXXX născut la XXXX cu tata, Semendeaev Adrian, încasarea pensiei de întreținere pentru fii minori de la Semendeaev Ana într-o sumă bănească fixă plătită lunar și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii inițiale și admiterii integrale a acțiunii reconvenționale, stabilind domiciliul copiilor XXXX, născut la XXXX și XXXX născut la XXXX cu tata, Semendeaev Adrian.

Judecând apelul declarat de către Semendeaev Ana, instanța de apel a ajuns la concluzia netemeinicii apelului declarat, și menținerii hotărârii primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut art. 63 alin. (1), (2) din Codul familiei care prevede că, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani).

În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc).

În speță instanța de apel a constatat, că ambii părinți Semendeaev Ana și Semendeaev Adrian reclamă dreptul de custodie asupra copiilor minori, invocând deținerea condițiilor adecvate pentru educația și dezvoltarea acestora.

Astfel, Curtea de Apel Bălți a remarcat că instanța de fond, stabilind domiciliul copiilor minori XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX cu tata, a luat în considerație interesul superior al copiilor minori, ținându-se cont și de interesele și părerea copiilor, care au manifestat dorința de a locui în continuare cu tata lor, fără a fi separați unul de celălalt și de tatăl lor.

Instanța de apel a reiterat că superiorul este atribuit părerii copiilor, care au atins vârsta de 10 ani și au manifestat dorința de a trăi în continuare cu tata Semendeaev Adrian.

Mai mult că, la momentul examinării pricinii, copilul XXXX a împlinit vârsta de 14 ani, iar instanța de apel a conchis că domiciliul copiilor se stabilește depășind vârsta de 14 ani de copil de sine stătător, care decide cu cine dintre părinți să locuiască.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se doar la susținerile intimatului Semendeaev Adrian și la părerea expusă de copiii minori XXXX și XXXX în cadrul ședinței de judecată, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

La caz, este important a invoca că în conformitate cu art. 60 alin. (1) și alin. (2) din Codul familiei, părinții au dreptul și sânt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat. Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane.

În conformitate cu art. 16 din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.

În baza art. 3 alin.(1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau organele legislative, interesele copilului vor prevala.

În sensul normelor enunțate este de înțeles că criteriul de bază în toate litigiile de familie în care sunt implicați copii minori îl reprezintă principiul asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului.

Potrivit art. 63 Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.). La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

Raportând la caz prevederile legale enunțate în coroborare cu relatările stabilite instanța de recurs reiterează că în cazul examinării litigiilor cu privire la stabilirea

domiciliului copilului minor în cazul în care părinții locuiesc separat, urmează să se țină cont exclusiv de interesul superior al copilului.

Prin urmare, și la încredințarea copiilor minori, condiția esențială de care instanțele judecătorești au îndatorirea să se pronunțe, constă în interesul superior al copilului, interes ce urmează a fi stabilit prin examinarea tuturor criteriilor consacrate în acest domeniu.

Examinând superioritatea unuia dintre drepturi, trebuie să se țină cont de art. 18 din Convenția cu privire la drepturile copilului, care prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.

Aceste criterii, stabilite de practica Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și de legislația națională sunt: vârsta copilului, posibilitățile părintelui de a-i asigura o bună dezvoltare fizică, intelectuală și morală, atașamentul față de copilul minor, precum și al minorului față de părinte, grija manifestată de părinți în timpul conviețuirii și după despărțirea lor în fapt, precum și altele asemenea.

Totodată, criteriile de apreciere a interesului superior al minorului formează un ansamblu guvernat de principiul egalității, ceea ce înseamnă că nu poate reține caracterul primordial sau determinant al unuia sau altuia dintre criteriile respective.

Conform art. 51 alin. (1), (3) Codul familiei, se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul). Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului.

Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.

Reieșind din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, era indispensabil de a verifica și de a da o apreciere obiectivă și multilaterală a tuturor criteriilor sus-enumerate și a aplica principiul superiorității interesului copilului.

Or, prezintă relevanță circumstanța că potrivit avizului – concluziei nr. 01-15/515 din 29 iulie 2015 a Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Ocnița referitor la stabilirea domiciliului copiilor minori XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX în s. XXXX, r. XXXX, mama Semendeaev Ana la locul de trai se caracterizează pozitiv. Din cauza neînțelegerilor a plecat cu copii la părinții săi în or. Otaci. În prezent închiriază o casă cu condiții necesare de trai unde poate locui cu copii. Copii sunt educați și întreținuți la nivelul convenit. Condițiile de trai sunt satisfăcătoare pentru creșterea și educarea copiilor. Între mamă și copii este un atașament reciproc (f. d. 37 – 37, vol. I).

Mai mult că, potrivit avizului – concluziei mai sus-citate, se constată că tatăl copiilor, Semendeaev Adrian ultima perioadă nu locuia împreună cu familia, era plecat peste hotare. Cu copii, contacta rar, prin telefon, era indiferent față de mama

minorilor și acorda puțin suport financiar. Iar, în prezent după ce Semendeaev Adrian a revenit acasă a luat copilul mai mic la dânsul în satul Dângeni.

Reieșind din avizul – concluzie nr. 01-15/613 din 29 iulie 2015 a Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Ocnița referitor la stabilirea domiciliului copiilor minori XXXX, născut la XXXX și XXXX, născut la XXXX, se atestă faptul că din motiv că părinții minorilor trăiesc separat, mama Semendeaev Ana solicită să se întâlnească cu feciorii săi, să comunice cu ei, dorește foarte mult să petreacă timpul împreună cu ei și să participe la educația acestora. Mama copiilor, Semendeaev Ana, la locul de trai și de muncă se caracterizează pozitiv. În prezent închiriază o casă, fără plata chiriei, cu condiții adecvate de trai, unde dorește să locuiască împreună cu copii. Vizitând copii, a stabilit că au devenit mai închiși în sine și timizi de a vorbi cu mama în prezența tatălui.

În concluzie, Direcția a considerat oportună aprecierea domiciliului minorilor XXXX și XXXX, cu mama Semendeaev Ana, care în continuare va avea grijă de educația și securitatea copiilor și cu posibilitatea tatălui de a vizita copii (f. d. 44 – 45, vol. I).

Este important a remarca că potrivit deciziei nr. 11 din 25 august 2015 a Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Ocnița a fost permis Anei Semendeaev să ia copii în orașul Otaci la domiciliul ei în anumite intervale de timp, la solicitarea acesteia (f. d. 58, vol. I).

Totodată potrivit avizului – concluziei suplimentare nr. 539 din 30 octombrie 2015 a Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Ocnița s-a considerat oportun de a fi stabilit domiciliului minorilor XXXX și XXXX, cu mama Semendeaev Ana, care în continuare va avea grijă de educația și securitatea copiilor și cu posibilitatea tatălui de a vizita copii (f. d. 131, vol. I).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că instanța de apel nu a supus aprecierii și cercetării nemijlocite tot cumulul de acte probatorii prezente la materialele cauzei prin prisma principiului interesul superior al copiilor, ci s-a bazat în mod exclusiv la cele expuse de către copii minori în cadrul ședinței de judecată.

În acest context, urmează a fi evidențiat și faptul că declarațiile copiilor minori XXXX și XXXX din cadrul ședințelor de judecată urmau a fi analizate în coroborare cu avizele – concluzii ale Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Ocnița și cu celelalte înscrisuri probatorii anexate.

În susținerea celor expuse, instanța de recurs relevă că potrivit caracteristicii nr. 1/14 din 23 decembrie 2015 a directorului Gimnaziului „Vitalie Tonu” din satul Dângeni, raionul Ocnița, elevul XXXX, de la începutul anului școlar 2015 – 2016 până în prezent a devenit mai închis comparativ cu anul trecut. La învățătură puțin a scăzut, dar temele pentru acasă le face regulat. Are comportament uneori neechilibrat, iar la lecții concentrarea atenției este scăzută (f. d. 157, vol. I).

În acest sens, este necesar de a menționa că și în baza caracteristicii nr. 1/15 a directorului Gimnaziului „Vitalie Tonu” din satul Dângeni, raionul Ocnița, elevul XXXX în ultimele două luni de studii a pierdut interesul față de învățătură, nu-și pregătește regulat temele, este retras și îngândurat. Nu manifestă interes față de

obiecte, așa cum manifesta pe parcursul anului trecut. Cu colegii este rece, caută întotdeauna un loc mai liniștit, se izolează de colegi și deseori îi apar lacrimi în ochi (f. d. 168, vol. I). Mai este indicat că a obținut note mai slabe la obiectele învățate comparativ cu notele anului trecut, deoarece foarte mult suferă din cauza lipsei mamei. A devenit mai retras și mai îngândurat (f. d. 178, vol. I).

Potrivit răspunsului nr. 15 din 2 februarie 2016 Direcția Învățământ a Consiliului raional Ocnița au informat că la 21 ianuarie 2016 specialiștii Serviciului de Asistență Psihopedagogică au efectuat evaluarea psiho-socială-emoțională a copiilor minori XXXX și XXXX. În urma evaluării s-a stabilit că XXXX manifestă imaturitate emoțională și prezența simptomelor nevrotice, au neîncredere în oamenii necunoscuți, evită contactul cu ei și au dificultăți în comunicare, anxietate. În relațiile cu familia, tata este dominant. Simte sprijinul tatălui, însă observă atitudinea brutală a acestuia și că el tinde spre a-și impune autoritatea sa și dorește să fie respectat. XXXX manifestă neîncredere față de persoanele necunoscute, persistă depresia și anxietatea. Se simte singur și trăiește în lumea imaginațiilor sale. Mama este prezentă în conștiința sa și în viziunea lui este protejarea și siguranța (f. d. 191 – 192, vol. I).

În acest context, urmează a fi evidențiat și faptul că în ședința de judecată din 12 ianuarie 2016 în instanța de fond, reprezentanta Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Ocnița, Aliona Nosății, a comunicat că autoritatea în familia Semendeaev este menținută de către Adrian, fapt pentru care mama pierde interacțiunea psihoemoțională cu copiii. Copiii trebuie educați și de mamă. Comportament agresiv nu s-a depistat din partea nimănui, iar comportamentul educativ este exercitat din partea ambilor părinți. În urma cercetării cazului dat, și din toată informația deținută, autoritatea tutelară a ajuns la concluzia necesității de a aprecia domiciliul copiilor minori cu mama (f. d. 43 – verso, 44, vol. II).

Totodată în cadrul ședinței de judecată din 5 iulie 2016 în instanța de fond, psihologul Petrovskaja Elena a comunicat că în urma evaluării psiho-socio-emoțională a copiilor minori, s-a stabilit că XXXX și XXXX au nevoie de grija și dragostea mamei (f. d. 47, vol. II).

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanțele ierarhic inferioare, stabilind domiciliul copiilor minori XXXX și XXXX cu tata nu au luat în considerație interesul superior al copiilor, ci au ținut cont doar de părerea copiilor expusă în cadrul ședinței de judecată.

Însă, instanța de recurs remarcă că la determinarea domiciliului copiilor minori urmau a fi supuse aprecierii opiniile copiilor minori care și-au manifestat dorința de nu a fi separați și de a rămâne cu tata, prin prisma concluziilor psihopedagogilor.

Or, potrivit concluziei psihopedagogului Bejenari Anastasia cu privire la audierea copilului minor XXXX din 15 iunie 2017, copii au fost pregătiți de audieri. Știau ce să răspundă, au fost anterior discuții referitor la ce să spună. Trebuie organizate audieri cu psihopedagogul pentru a stabili poziția copiilor (f. d. 126 – 127, vol. II).

Urmează a fi reținută și concluzia psihopedagogului Mihalcean Nona cu privire la audierea repetată a copilului minori XXXX, starea copilului este instabilă, multe

lucruri sunt spuse pe de rost. Trebuie să discute cu un psiholog, își face foarte mult griji să nu spună altceva. Cu referire la XXXX, a menționat că a spus frumos, bine, interesant, dar pentru dânsul cadourile înseamnă bine. Sunt momente pe care nu le-a dezvăluit și aceasta spune despre închiderea pe care o are acum (f. d. 160 - verso, 162 - verso, vol. II).

Instanța de recurs remarcă că din concluziile a doi psihopedagogi diferiți se observă cu certitudine că de fapt, copii au fost pregătiți de audiere din timp și a fost cerut de la aceștia să spună anumite lucruri, însă instanța de apel a omis să se expună asupra acestor concluzii.

Mai mult că, instanța de apel nu a dat apreciere faptului că copilul minor XXXX în ședință a menționat că în ultimele trei luni a fost foarte interesant, s-a plimbat cu motocicleta, tata le permitea și chiar le-a cumpărat o motocicletă, iar copilul minor XXXX a comunicat că fratele știe a conduce motocicleta că l-a învățat tata, merge prin sat și pe deal, pentru că acolo nu este poliția (f. d. 151, vol. II).

Se denotă că tatăl copiilor, Semendaev Adrian contrar Regulamentului circulației rutiere permite copiilor minori să conducă o motocicletă în lipsa și a unui permis de conducere.

În speță, este important a reitera că copii minori, fiind audiați în cadrul ședințelor de judecată au manifestat dorința ca mamă să trăiască cu ei și să se întoarcă în familie.

Se mai reține că potrivit certificatului nr. 1156 din 10 septembrie 2015 eliberat de Primăria orașului Otaci, Semendaev Ana deține funcția de contabilă a Primăriei cu salariul de bază de 1 200 de lei (f. d. 74, vol. I).

Iar, conform adeverinței nr. 300 din 9 iulie 2015 Semendaev Adrian activează în GȚ „Semendaev Piotr”, care se ocupă cu agricultura (f. d. 79, vol. I).

Prin urmare, instanța de recurs conchide că pentru identificarea interesului superior al copiilor, Curtea de Apel Bălți urma să țină cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului, ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepția cazurilor, în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; și, în al doilea rând, este în interesul superior al copilului, ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur și liniștit.

Totodată, CEDO a subliniat că acest interes prezintă un dublu aspect: pe de o parte, să le garanteze copiilor o evoluție într-un mediu sănătos; pe de altă parte, să mențină legăturile acestora cu familia, cu excepția cazului în care aceasta s-a arătat a fi nedemnă, deoarece distrugerea acestei legături determină ruperea copilului de rădăcinile sale (cauza *Maumousseau și Washington împotriva Franței*, nr. 39.388/05)

Mai mult că, în (cauza *Wallova și Walla împotriva Republicii Cehe*, nr. 23.848/04, paragraful 71, 26.10.2006), CEDO a menționat despre faptul că un copil poate fi primit într-un cadru mai propice pentru educația sa, aceasta însă nu poate justifica, în sine, sustragerea sa din îngrijirea părinților săi biologici.

E de menționat că tatăl și mama sunt figuri importante de atașament, care au rol decisiv în dezvoltarea emoțională și socială a copilului, atât timp cât calitatea interacțiunilor lor va condiționa calitatea relațiilor sociale. Interesul superior al copilului reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial

normal și echilibrat în prezența ambilor părinți pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestuia este foarte mare odată cu încredințarea sa unuia sau altuia dintre părinți.

De aceea, după separarea părinților menținerea și încurajarea relației copilului cu părintele cu care minorul nu locuiește în mod statornic, devine vitală pentru dezvoltarea sa morală normală.

Interesul superior al copilului, în general, este legat de posibilitatea de a putea accesa nelimitat pe ambii părinți pentru a putea dezvolta relații echilibrate și armonioase cu ambii părinți. Relațiile personale trebuie să se realizeze neîngrădit, restrângerea acestora fiind necesară numai în condiții deosebite pentru protejarea copilului.

La caz, este de menționat că normele de drept național și internațional stabilesc că răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinți, care indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Oricărui copilul îi este recunoscut dreptul la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală și socială, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Astfel aceste circumstanțe au rămas fără o apreciere adecvată de către instanțele de judecată, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise incontestabil indică la o examinare superficială a pricinii, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale și fără a intra în esența litigiului apărut în speță, precum și pretențiilor formulate de părți, omițând de a da apreciere și probelor aduse în susținerea pretențiilor din acțiune.

Ca urmare, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În speță, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar

asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Semendaeav Ana, reprezentată de avocatul Țurcanu Igor.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 14 decembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Semendaeav Ana împotriva lui Semendaeav Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei orașul Ocnîța cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă și a cheltuielilor de judecată și acțiunea reconvențională depusă de Semendaeav Adrian împotriva Anei Semendaeav, intervenient accesoriu Direcția Asistența Socială și Protecția Familiei orașul Ocnîța cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă și a cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Bălți, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nina Vascan

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva